

XERRADA ALS CATEQUISTES DE LLEIDA

“LA NOVA EVANGELITZACIÓ EN LA TRANSMISSIÓ DE LA FE”

DE QUÈ PARLEM I QUÈ SUPOSA

Hi ha tres paraules claus en aquest títol que em sembla que cal tenir presents i aclarir-ne el significat: *Fe*, *Evangelització* i *transmissió*.

Les tres, però, tenen una profunda relació entre elles. A la paraula “evangelització” s’hi afegeix ara l’adjectiu “nova”. Fem un primer pas parlant-n’hi una mica.

LA FE

Es tracta d’una experiència humana, que arrenca d’un cert desig de Déu, de transcendència, de quelcom o algú que estigui més enllà de mi mateix... De fet, segons “*el que sigui*” o “*el qui sigui*” qui està més enllà de mi mateix pot donar un sentit molt divers a la vida.

Tanmateix la fe no és quelcom “evident” en la nostra societat. Ho sabem molt bé, mirant a l’entorn, fins i tot a casa nostra, en les nostres pròpies famílies....

En el nostre cas parlem d’una “fe cristiana” perquè es tracta d’una experiència que ha nascut i ha crescut a través d’una referència, més o menys conscient i explícita, a Jesús. Una fe cristiana madura és aquella que, des de Jesús, amb qui ens hem trobat a través de mediacions ben diverses, ens situa en una nova forma de relacionar-nos:

- Amb Déu - Pare
- Amb nosaltres mateixos – estimats i volguts
- Amb els altres - germans
- Amb el món – do per ser compartit

La fe no és certament imprescindible per a viure amb profunditat. De fet, Déu “vol que tots els homes se salvin i arribin al coneixement de la veritat”, com ens diu sant Pau. I Déu tindrà molts camins per realitzar el seu pla. Però la fe ens ajuda a descobrir nivells més profunds de l’existència i de la veritat i ens ajuda a viure amb una gran esperança. La fe ens “humanitza”. És aquella “perla preciosa” per la qual val la pena vendre tot el que es té. Però si no s’ha descobert com perla preciosa, pot esdevenir un fardell. Sentir la joia de creure és el primer pas per un compromís evangelitzador. Fa temps es transmetia la fe gairebé automàticament. Avui demana una opció, que suposa també la possibilitat de fer altres opcions.

Els continguts d’aquesta fe:

- Es celebren
- S’expressen en paraules
- Es viuen en la realitat de cada dia i marquen tots els àmbits de la vida.

L’EVANGELITZACIÓ

Fa referència a l’Evangeli. És el primer punt bàsic i fonamental. Implica conèixer-lo i assimilar-lo, deixar-se educar per ell.

Expressa el desig de donar-lo a conèixer... de sembrar les seves llavors en el camp immens i variat del nostre món, sense por que moltes llavors es perdin perquè cauen entre pedres, entre els esbarzers o perquè algun ocell se n'aprofita.

Evangelitzar, ens ho va dir Pau VI, és transformar el món amb la força de l'Evangeli... I aquesta és una tasca impossible sense una transformació de la persona. En japonès hi ha dues paraules diferents per dir "evangelització": 福音宣教 (FUKUIN SENKYOU) i 福音化 (FUKUINKA). Allí aquesta distinció és quelcom important, essent una societat amb un catolicisme talment minoritari.

Si no es dóna aquesta transformació, vol dir que l'Evangelització esdevé "informació", fins i tot proselitisme... Per això és tant important prendre consciència dels criteris que han de guiar les avaluacions de la nostra tasca evangelitzadora. Caiem tant sovint en la trampa dels resultats quantificables!

I ara es parla de "Nova Evangelització". Vaig participar al Sínode i vaig tenir oportunitat d'escoltar moltes experiències interessants. Al final em vaig quedar amb una petita síntesi sobre la nova evangelització que vaig compartir en la meva pròpia intervenció en el Sínode. Us la comparteixo breument perquè ens port il·luminar en la nostra reflexió.

En parlar de "Nova Evangelització" cal accentuar que no estem parlant d'una acció puntual o simplement d'una sèrie d'activitats, sinó d'un "procés" en què entren en joc diversos elements. N'indico alguns que em semblen fonamentals:

- a. *La Nova Evangelització parteix sempre de la realitat, observada amb el cor compassiu de Jesús, perquè de la permanent dialèctica entre l'Esperit i la realitat és d'on pot sorgir la seva novetat i les línies-força que l'han d'orientar. La Nova Evangelització comença amb l'escolta i prioritza la trobada amb els altres.*
- b. *Es concentra en l'anunci del Misteri íntegre de Crist que va proclamar, amb la seva vida i la seva paraula, l'Evangeli del Regne a tots, i molt especialment als pobres, com a alliberament integral de l'home. Per això subratlla fortament la importància del testimoni, de la gratuïtat en l'acció evangelitzadora i d'una opció clara pels pobres i la justícia, que li dóna credibilitat.*
- c. *Té com a subjecte actiu i responsable a tot el Poble de Déu, homes i dones, amb els seus diferents carismes i ministeris. Demana, per tant, una organització eclesial que reflecteixi veritablement aquesta coresponsabilitat i la complementarietat de vocacions i carismes.*
- d. *Exigeix, per realitzar-la, evangelitzadors del tot centrats en Déu-Pare, urgits per la caritat de Crist, guiats pel seu Esperit i apassionats pels seus germans. La Nova Evangelització és impensable sense un cura atenta de l'espiritualitat del evangelitzador i de la comunitat cristiana.*
- e. *Implica, consegüentment, una forta crida a la conversió personal, comunitària i institucional, en el context dels signes del nostre temps.*
- f. *Exigeix prestar més atenció a la qualitat que a la quantitat, a l'essencial que a l'accidental, i afavorir un diàleg incansable.*
- g. *Impulsa a renovar la dimensió missionera en l'anunci d'Evangeli, educant per al diàleg amb les cultures i les tradicions religioses dels pobles.*
- h. *Procura treballar en xarxa amb altres persones i grups que busquen també la transformació del món segons el disseny de Déu, que, per a nosaltres, significa construir el Regne.*

Per tot això, la Nova Evangelització és una "aventura espiritual" que s'ha d'expressar en opcions apostòliques diverses en els diversos contextos. Però, sense una profunda "sensibilitat evangèlica", serà molt difícil llegir els signes dels temps i trobar iniciatives apostòliques adequades i creïbles.

TRANSMISSIÓ

Ens parla d'una comunicació. Per tant, cal tenir present, primer de tot, els dos referents fonamentals en la comunicació: qui emet el missatge i el qui el rep. Caldrà, doncs, tenir present la situació d'aquestes persones o comunitats. Es ben veritat que aquesta falta de consciència i, de vegades, falta de respecte per a les situacions concretes de la gent o dels pobles als qui ens adrecem han fet fracassar sovint la tasca evangelitzadora. La història de l'Església està plena d'exemples. I també és ben veritat el contrari: una atenció seriosa i un respecte profund als receptors del missatge ha fet que l'evangeli arribés a tocar els cors de les persones i les cultures.

La transmissió demana sensibilitat cultural i acollida de l'altre. Només així les paraules arriben al cor. Ho sabem molt bé tots a partir de la nostra pròpia experiència.

LA SITUACIÓ EN QUÈ ENS TROBEM

Aquesta experiència de fe es dona sempre en un determinat context social, cultural i eclesial. Tot això hi influeix i té repercussions clares també en l'àmbit de la catequesi. El primer pas és el de l'escoltar i observar.

Cal per tant analitzar sempre els trets fonamentals que caracteritzen el context en què vivim perquè marquen el nostre pensament, la nostra conducta i, fins i tot, els nostres sentiments. Cal analitzar, comentar, recollir les preguntes que aquests contextos adrecen a la nostra experiència de fe. Si no, quedarà com superposada a la persona sense penetrar-hi a fons. Assenyalo alguns trets culturals d'avui que em semblen fonamentals i que condicionen d'una manera forta l'evangelització i la transmissió de la fe. No es tracta només de trets negatius, sinó també de signes de la presència de Déu, del seu Esperit, en el nostre món. Els comento molt breument:

1. *La globalització*: com oportunitat i amenaça.
2. *La secularització*: amb els seus aspectes positius; però amb la seva dimensió negativa quan tanca el camí a l'experiència de l'amor de Déu que ens capacita per estimar. S'ha anat esborrant el llenguatge religiós i això fa més difícil que abans la transmissió de la fe, sobretot als infants i adolescents. Cal comprovar-ho i provar-ho tot; però, com?
3. *El pluralisme cultural i religiós*: oportunitat d'enriquiment cultural i d'aprofundiment de l'experiència religiosa; però també perill de relativisme i de fonamentalismes (culturals i religiosos). Les noves preguntes que hem de respondre. Ens les posen els infants per qui el món plural és el món on han nascut. Cal arrelar-se més i més en l'Evangeli: el Déu de Jesús. Alguns dels nostres mateixos familiars s'han allunyat de la fe per la imatge de Déu que els ha estat transmesa i que no s'han cuidat mai de "verificar" tornant a l'Evangeli.
4. *La superficialitat*: la cultura "light" que s'accontenta amb "sentir-se bé" i mira d'ignorar les preguntes de sentit. Podríem parlar d'una certa globalització de la superficialitat. La fe neix i creix en les parts més pregones de la persona. Es fa difícil, doncs, educar una fe madura en un ambient cultural de superficialitat (no parlo de la quantitat de coneixements, que ara és més vasta que abans). En el fons, ens adonem que existeix aquesta superficialitat en la relació amb Déu, en la relació amb els altres, en la recerca de les preguntes de sentit. Descubrim una certa dispersió en els adolescents.

5. *Les situacions d'injustícia i exclusió*: són un escàndol en el nostre món. Ens hi haurem acostumat? Ens en sentim veritablement preocupats? Al cap i al fi, ens adonem que n'hi ha molts que l'únic que busquen és el poder i els diners, costi el que costi i caigui qui caigui. En una persona així no hi ha lloc per la fe cristiana. En tot cas, hi haurà un intent de manipular Déu. Els "temes socials" toquen fortament l'experiència de fe, perquè són "temes humans". Es quelcom que trobem tant repetit quan llegim la Bíblia i, sobretot, en les paraules i la praxis de Jesús.
6. *El gran nombre de persones i grups que treballen per un món més fratern i solidari*, que es preocupen dels qui viuen sols, que dediquen alguns anys de la seva vida al voluntariat, etc. Estic segur que tots coneixem persones de gran qualitat humana i espiritual o grups i associacions que treballen en aquest sentit.
7. *La nova consciència ecològica* o la preocupació entorn dels drets humans i dels pobles, etc.
8. *La realitat de les migracions*. Estan donant un rostre nou a molts països i porten un munt de possibilitats i desafiaments. Produeixen sentiments molt diversos en els pobles receptors i demanen un cor obert i una intel·ligència més profunda dels canvis culturals que porten. Es també una oportunitat de comunió eclesial, però costa d'entendre.

Podríem seguir enumerant, N'hi ha prou. L'important és que ens convencem de la necessitat de mirar la realitat i recollir les inquietuds de la gent, d'examinar les preguntes que en sorgeixen i les situacions que les provoquen. Sense aquest pas és molt difícil evangelitzar i acompanyar vers l'experiència de fe, tant a petis com a grans.

ALGUNES ORIENTACIONS PER FER CAMÍ

Davant de tot això miraré d'indicar algunes orientacions que ens ajudin a fer camí en la ruta de la nova evangelització i de la transmissió de la fe, sobretot als infants, adolescents i joves. Estic segur que d'experiència en teniu molt més vosaltres. Jo us parlo des del que he reflexionat i viscut; també des del que he vist en diferents parts del món. Gràcies a Déu he pogut tenir contacte amb moltes experiències eclesials.

1. Crec que el primer pas -i estic ben convençut que és el més important- és ***l'aprofundiment de l'experiència de Déu del catequista o educador***. Es el que caracteritza el nostre treball, la raó de ser de la nostra participació en l'educació d'un infant, adolescent o jove. Es ben veritat que hem d'aprendre algunes tècniques, preparar materials, organitzar les activitats, etc. Però cal dedicar temps en l'equip de catequistes a aprofundir la pròpia experiència de fe. Caldrà processar i rumiar les preguntes que descobrim. Es molt necessari parlar-n'hi entre els membres de l'equip. Cuidar la pròpia espiritualitat és un pas necessari per ajudar a créixer als altres en el camí de la fe. No tingueu por de dedicar-hi temps.
2. Un segon punt és ***esmerçar-se en descobrir les preguntes que porten els infants...*** Comença un camí i cal revisar la motxilla. Es un exercici important: escriure-les, dialogar-les, interioritzar-les. No és perdre temps. No tinguem pressa en ensenyar "tot el que toca". El que ens ha de preocupar és quina resposta troba l'infant o el jove en el camí de fe que ha iniciat, en els Evangelis, en la vida de Jesús, en la comunitat cristiana, en els moments de pregària i celebració. En la catequesi familiar he vist que és important fer aquest exercici també amb els pares, sobretot si, en el seu camí de creixement en la fe, s'han quedat aturats en l'edat escolar.

3. **Educar la capacitat de silenci i d'interioritat.** He vist que és un tema que s'està treballant molt bé en l'escola cristiana arreu del món, al menys en els països que podem anomenar "secularitzats". Es tracta de crear les condicions per obrir el cor i la vida a l'acció de l'Esperit. Ho he vist fer amb mètodes ben diversos, però sempre amb bons resultats. Per aquí en diuen sovint l'experiència de "l'oratori". Crec que seria bo, si no la coneixeu ja (segurament que sí i potser l'esteu ja experimentant) que demanéssiu a algú que en tingui experiència que us hi introduís. Si no eduquem la capacitat d'escoltar, difícilment podrem transmetre aquella paraula que parla al cor. Si no eduquem la capacitat de veure més enllà del que podem tocar, serà ben difícil trobar-se amb Jesús d'una manera significativa. Aquí hi entren també molt bé els pares, quan se segueix el mètode de la catequesi familiar.
4. Un altre aspecte molt important és **el contacte amb la Paraula de Déu**. Hi hem d'acostumar als infants, als adolescents i als joves. De vegades ens trobem nosaltres mateixos una mica desarmats quan entrem en aquest tema. Ens sentim mancats de coneixements bíblics, no sabem per on començar. Hi han moltes experiències i molts mètodes que ens poden ajudar. Ens cal tenir presents sempre els dos grans llibres que ens transmeten la Paraula de Déu: la vida i la Bíblia. La Bíblia és la gramàtica que ens permet recollir el missatge que Déu ens comparteix a través del llibre de la vida. Cal iniciar els infants, adolescents i joves, i també molts adults, en una forma de llegir la Bíblia menys moralista i més fidel a la seva mateixa estructura narrativa i a la seva característica de llibre sobre Déu amb paraules humanes. Els hem d'ajudar a entrar en el món bíblic que ens ajuda a entendre qui és l'home i qui és Déu, i com es viu la relació entre Déu i l'home -l'Aliança- de manera que esdevingui veritablement una experiència de salvació per tots els qui s'hi obren.
5. No cal dir que un punt cabdal és **la trobada concreta amb Jesús**. Vers Jesús hem d'acompanyar les persones que ens han estat confiades. Estem tocant el cor de l'experiència de fe cristiana i de la catequesi. **Conèixer Jesús**: la seva vida, les seves paraules, la seva manera d'actuar i de relacionar-se... Perquè és Jesús qui ens revela Déu, el Pare. Jesús és la Paraula de Déu feta carn; en Ell tot ens parla de Déu. Caldrà anar presentant Jesús com "amic" a l'infant, potser com a "inconformista" a l'adolescent, com a "home compromès amb els seus germans i amb la història" al jove, com a "revelació de l'amor incommensurable de Déu" a tothom. Hi ha trets culturals o d'edat que ens inviten a accentuar certes dimensions de Jesús. Un Bisbe japonès acostumava a dir que en la catequesi hi havia una insistència massa gran en la doctrina, i que allò no anava amb el tarannà religiós japonès. Ens invitava a obrir la nostra intel·ligència a allò que diu Jesús a l'evangeli de Sant Joan: "Jo sóc el Camí, la Veritat i la Vida". I comentava: sembla que a Europa s'hagin quedat només amb la Veritat; al Japó, i a Àsia en general, el senten molt més proper com "Camí" (és la tradició religiosa d'aquelles cultures). Estic segur que a Àfrica els ressonaria molt més la "Vida". Quines serien les característiques més comprensibles de Jesús pels nostres infants, adolescents o joves? Sense amagar la veritat total, cal anar coneixent de mica en mica, com ens passa en la relació amb les persones dins la vida de cada dia. Tant de bo que durant la catequesi els nostres infants, adolescents i joves s'entusiasmessin per Jesús. Tindríem guanyat el partit.
6. **La pertinència a la comunitat del deixebles de Jesús**. Educar el sentit eclesial. Crec que és un gran repte, i més encara en una situació com la nostra on tot sovint els mitjans de comunicació social donen una imatge negativa de l'Església. Crec que hem d'insistir més en l'Església com la comunitat dels amics de Jesús, dels seus deixebles, dels qui comparteixen el seu somni i el seu projecte. Per això se senten vinculats els uns als altres. Crec que la presentació de la dimensió universal de l'Església pot ajudar en aquest sentit. Però també l'han de sentir ben present i propera, viva en el propi ambient. M'imagino que tindrà una influència fonamental la imatge de l'Església que surt de les converses dins de la família o del que diu el mestre o el

professor a l'escola. Em sembla que ens hem d'esforçar per tal que tots sentin l'església com "casa seva". Sobretot pel que fa als adolescents i els joves, no és fàcil. Com ho podem fer? Es bo crear espais de certa autonomia, però hem d'oferir també espais de pregària i interiorització. És important la participació en la litúrgia parroquial, però només amb això sabem bé que no funciona. Des de la meua experiència m'he adonat de la importància de la col·laboració supra-parroquial en aquest sentit. No arribem a tot. Caldrà oferir experiències més significatives i colpidores. La col·laboració esdevé una necessitat. I, juntament amb això, cultivar veritables relacions d'amistat.

7. **Ajudar a créixer en humanitat.** La fe ens fa més humans perquè ens atansa més pregonament al centre del que ens fa humans: l'amor, i a la font de l'amor que és Déu. Com més a prop de Déu, més humans; i com més humans, més a prop de Déu. Ajudar a desitjar un món més just i fratern. Ens enganxa al pla de Déu pels seus fills i filles. Per tant caldrà conrear tot allò que ens permet créixer en aquest sentit: actituds, projectes, accions concretes. Crec que són també importants les activitats concretes, quan es prepararen i s'avaluen bé.

Podríem seguir enumerant accents i característiques. Estic segur que en trobareu moltes de més importants dels que jo he assenyalat. He mirat de recollir les respostes als desafiaments que havia mencionat com a presents al nostre món a l'hora d'indicar-vos-en algunes. És qüestió de continuar la reflexió, sempre acompanyada del treball concret a la catequesi. El que podem fer els qui venim de tant en tant és estimular i animar. La praxis concreta la coneixeu molt millor vosaltres mateixos.

ALGUNA INDICACIÓ MÉS CONCRETA

Deixeu que, finalment, us comparteixi alguna indicació més concreta. I ho faig des de l'experiència que, en l'àmbit de la catequesi, vaig tenir en un lloc ben llunyà i diferent, però que pot també ajudar a buscar camins.

Les parròquies japoneses cobreixen extensions territorials molt grans. Hi ha pocs cristians. Això, naturalment, fa difícil reunir la mainada per la catequesi. Per tant, no quedava altre remei que organitzar programes de convivències de cap de setmana. Hi assitien cristians i no-cristians.

Hi entraven diferents grups per edats, l'equip de monitors, el programa, l'equip d'ajudants (cuina, etc.)

Algunes coses que vaig descobrir com importants:

- La convivència dels infants i amb els infants. Teníem temps.
- La convivència dels membres de l'equip. Un lloc de diàleg inter-generacional molt significatiu.
- L'oportunitat de parlar personalment amb els infants, els adolescents i els joves. Crec que aquest és un aspecte que s'hauria de cuidar molt més. Acompanyar és fonamental quan l'objectiu no és obtenir coneixements o passar un examen, sinó ajudar a créixer.
- L'oportunitat de diàleg a la cuina i a d'altres llocs de col·laboració.

Sé que aquí no hi ha aquesta tradició i, possiblement, ni tan sols aquesta possibilitat. Probablement s'hauria de recuperar en programes de colònies d'estiu o rutes per als més grans... Us ho comparteixo no per dir que cal fer això o allò, sinó per accentuar que hi ha aspectes que són importants i, de vegades, ens passen de llarg.

Us desitjo que us sentiu joiuosos en el treball que feu com a catequistes. Esteu fent una aportació molt significativa en al vida d'aquests infants, adolescents o joves. Estic segur que és també una oportunitat de creixement en la vostra pròpia experiència de fe. Que Déu us beneeixi.

Lleida, 28 d'octubre, 2103

Josep M. Abella Batlle
Missioner claretia